

Kurzusleírás távoktatáshoz

Oktató: Szekrényes István

Oktató elérhetősége (egyetemi email): szekrenyes.istvan@arts.unideb.hu

Kurzus kódja, címe: BTFI108MA, 19-20. századi kontinentális filozófia 3.

Kurzus órarendi ideje: Csütörtök 16:00

1. A kurzus rövid leírása

A szeminárium során néhány, az etikai döntés, a bűn és a narratív identitás témája köré összeválogatott, egymással párbeszédbe állítható szövegen keresztül kapunk egy részleges képet az ún. kontinentális filozófia világából. A szövegek kohézióját, tehát nem egy történeti korszak vagy valamilyen iskola-specifikus sajátosság jelenti, hanem olyan kérdések csokrai, amelyeket a szigorú értelemben vett analitikus filozófia sem megválaszolni, sem pedig feltenni nem tud.

A kurzusra jelentkezett mesterszakos hallgatók mind végzés előtt állnak. Ezért - a szakdolgozatírás elmélyült munkájára tekintettel - a hallgatók esetleges, erre vonatkozó kérésére a tematika megváltoztatásának jogát fenntartom, szükség esetén egyéni kutatásaikhoz igazítom.

2. Kötelező irodalom

Sören Kierkegaard (Ford. Rácz Péter): *Félelem és reszketés*. Bp. Európa, 1986.

Jacques Derrida: A halál adománya. Ford. Szabó László. *Vulgo*, II. évf. 3-4-5. szám, 144-160.o.,

Hannah Arendt: A személyes felelősség a diktatúrában. In: *Fogódzó nélkül. Hannah Arendt olvasókönyv*. Szerk. Balogh László Levente és Bíró-Kaszás Éva, Kalligram, Pozsony, 2008.

Lukács György: A bolsevizmus mint erkölcsi probléma. *Szabadgondolat*, 1918 December
<https://www.marxists.org/magyar/archive/lukacs/bmep.htm>

Lukács György: Taktika és etika. Bp. *Közoktatásügyi Népbiztosság* 1919.
http://exsymposion.hu/index.php?tbid=article_page_surfer&csa=load_article&rw_code=taktika-es-etika-

Lukács György: Sören Kierkegaard és Regina Olsen. In: *Lukács György, Ifjúkori művek (1902–1918)*. Szerk. és a jegyzeteket készítette Tímár Árpád. Magvető Kiadó, Bp. 1977. 287–303.
http://www.balassikiado.hu/BB/NET/Lukacs/2_1.pdf

3. Ajánlott irodalomak:

Hannah Arendt: Az „Eichmann-per” és a németek, Thilo Koch beszélgetése Hannah Arendt-tel. In: *Fogódzó nélkül. Hannah Arendt olvasókönyv*. i.k.

Heller Ágnes: Hannah Arendt helye a késő modern gondolkodásban. Ford. Kurdi Imre, *Holmi*, 2014 május <https://www.holmi.org/2014/05/heller-agnes-hannah-arendt-helye-a-keso-modern-gondolkodasban-kurdi-imre-forditasa>

Czesław Miłosz: „A rabul ejtett értelem”. Ford. Gimes Romana. Európa Kiadó, Budapest, 1992

Szekrényes István: Egy apolitikusan felfogott élet esélyei. *Nagyerdei Almanach* 2010/1. http://filozofia.unideb.hu/na/vol2010_1/2010_1_Szokr.apol.pdf

Kurt Vonneguth: *Éj anyánk*. Ford. Békés András és Tótfalusi István. Bp. Maecenas Kiadó, 1990.

4. A számonkérés módja:

A hallgató az adott hétre kiadott szakirodalmakkal kapcsolatos kérdésekre írásban válaszol. A válaszokat az oktató, a tematika elején feltüntetett e-mail címére küldi el. A levél tárgyában kéretik feltüntetni a kurzus neve és az adott hét sorszáma (pl. „Kontinentális filozófia, 8. hét”). Az ellenőrző feladatok beküldésének határideje minden héten péntek éjfélig.

5. Tematika heti bontásban

7. hét (március 23 – 27)

Téma: A 4. héten elemezni kezdett Arendt szöveg folytatása.

Kötelező irodalom:

Hannah Arendt: A személyes felelősség a diktatúrában. In: Fogódzó nélkül. Hannah Arendt olvasókönyv. Szerk. Balogh László Levente és Bíró-Kaszás Éva, Kalligram, Pozsony, 2008. 101 – 134. oldal

Elovasni: 113. oldal utolsó bekezdésétől a szöveg végéig

Ajánlott Irodalom:

Hannah Arendt: Az „Eichmann-per” és a németek, Thilo Koch beszélgetése Hannah Arendttel. In: Fogódzó nélkül. Hannah Arendt olvasókönyv. i.k.

Heller Ágnes: Hannah Arendt helye a késő modern gondolkodásban. Ford. Kurdi Imre, *Holmi*, 2014 május <https://www.holmi.org/2014/05/heller-agnes-hannah-arendt-helye-a-keso-modern-gondolkodasban-kurdi-imre-forditasa>

Szekrényes István: Egy apolitikusan felfogott élet esélyei. *Nagyerdei Almanach* 2010/1. http://filozofia.unideb.hu/na/vol2010_1/2010_1_Szokr.apol.pdf

Ellenőrző feladatok:

1. Röviden próbálja meg rekonstruálni mi Arendt problémája a „kis fogaskerék” felmentő érvével?
2. Röviden próbálja meg rekonstruálni mi Arendt problémája a „kisebbik rossz” felmentő érvével?
3. Röviden próbálja meg rekonstruálni mi Arendt problémája a „felsőbb parancs” és az „engedelmesség” felmentő érvével?

8. hét (március 30 – április 3.)

Téma: Lukács György és a bolsevizmus etikai dilemmái

Kötelező irodalom:

Lukács György: A bolsevizmus mint erkölcsi probléma. *Szabadgondolat*, 1918 December

<https://www.marxists.org/magyar/archive/lukacs/bmep.htm>

Lukács György: Taktika és etika. Bp. *Közoktatásügyi Népbiztosság* 1919.

http://exsymposion.hu/index.php?tbid=article_page__surfer&csa=load_article&rw_code=taktika-es-etika-

Ellenőrző feladat: Röviden elemezze a Lukács szövegekben megfogalmazott etikai dilemmát! Hogyan változott Lukács álláspontja 1919-ben a korábbihoz képest?

9. hét (április 6 – 10.)

Téma: Az ifjú Lukács és Kierkegaard

Kötelező irodalom:

Lukács György: Sören Kierkegaard és Regina Olsen. In: Lukács György, Ifjúkori művek (1902–1918).

Szerk. és a jegyzeteket készítette Tímár Árpád. Magvető Kiadó, Bp. 1977. 287–303.

http://www.balassikiado.hu/BB/NET/Lukacs/2_1.pdf

Ajánlott irodalom:

Kardos András, Kínkör: Készenlét a megváltásra. Adalékok a fiatal Lukács etikájához. In: *Terminusok. Idők, mértékek, alakzatok*. Szerk. Pongrácz Tibor és Valastyán Tamás, Debrecen: Egyetemi Kiadó. 189 – 222.

Ellenőrző kérdések:

1. Mi az élet kifejezésére irányuló kierkegaardi *gesztus* paradoxona az ifjú Lukács szerint?
2. Kire vél rátalálni rá Lukács a „csábító maszkja” mögött?
3. Hogyan jellemzi Lukács a kierkegaardi stádiumok között átfejlődés lehetőségét?
4. Mi a kierkegaardi szeretet egyetlen ideális tárgya?
5. Miért költőietlen a költő élete az ifjú Lukács szerint?

10. hét (április 13 – 17.)

Téma: Derrida Kierkegaard interpretációja

Kötelező irodalom:

Jacques Derrida: A halál adománya. Ford. Szabó László. *Vulgo*, II. évf. 3-4-5. szám, 144-160.o., III. rész („Adni – kinek (a tudás paradoxona)”)

Ellenőrző kérdések:

1. Mivel magyarázza Derrida Ábrahám hallgatását avagy „semmitmondását”?
2. Mi a felelősség és a döntés feloldhatatlan ellentmondása Derrida szerint?
3. Miért magányos a „hit lovagja”?
4. Milyen értelemben példázta „Izsák feláldozása” a kötelesség áldozatának hétköznapi tapasztalatát?
5. Mi a különbség Ábrahám és a *tragikus hős* tanúskodása között? Ábrahám esetében mit jelent a „titok megosztása”?

11. hét (április 20 - 24.)

Téma: A hallgatókkal online órát tartunk (a Zoom platform használatával), amely során közösen átbeszéljük a félév során átvett szövegeket.

Kötelező irodalom: az előző 4 hét összes irodalma

Ellenőrző kérdések: Nincsenek. Most a hallgatóknak lesz lehetősége kérdezni és az irodalmakra szóban reflektálni.

12. hét (április 27 - május 1.)

Téma: A félév összefoglalása. A hallgató feladata, hogy a kurzus során feldolgozott szövegeket egymással összevesse és legalább fél oldal terjedelemben foglalja össze a szövegekről alkotott szubjektív véleményét. A feladat azok számára nem kötelező, akik ebben a félévben adják le a szakdolgozatot.